

NATO
+
ОТАН

УКРАЇНА

НОВИНИНАТО 1/07

Новини:

- Десята річниця Особливого партнерства між Україною та НАТО (стор. 2)
- НАТО вітає успіхи України (стор. 3)
- Опубліковано щорічний Цільовий план Україна – НАТО (стор. 3)
- Український корабель бере участь в антитерористичній операції у Середземномор'ї (стор. 4)
- Використання цінних водних ресурсів (стор. 5)
- Десятиріччя Центру інформації та документації НАТО в Україні (стор. 5)
- Засідання у Києві Спільної робочої групи Україна – НАТО з оборонно-технічної співпраці (стор. 6)
- Зустріч начальників Генеральних штабів країн НАТО і України (стор. 6)
- Відбулась неформальна зустріч міністрів закордонних справ України і країн – членів Альянсу (стор. 7)
- Круглий стіл на тему ролі парламентів у національній безпеці і обороні (стор. 7)
- Візит нового українського міністра закордонних справ до НАТО (стор. 8)
- Консультації експертів з питань боротьби з тероризмом (стор. 8)
- Інавгурація Мережі партнерства Україна – НАТО (стор. 8)
- Обмін даними про повітряну обстановку між Україною і НАТО (стор. 9)
- Зустріч Президента України з Генеральним секретарем НАТО в Мюнхені (стор. 9)
- Інформаційно-консультаційний пункт з адаптації для українських ВМС (стор. 10)

Стаття із «НАТО Ревю»:

- Україна і НАТО: на роздоріжжі (стор. 11)

Десята річниця Особливого партнерства між Україною та НАТО

9 липня відбулось засідання Комісії Україна – НАТО (КУН), присвячене десятій річниці підписання Хартії про Особливе партнерство між Україною і НАТО.

Хартія була підписана керівниками України і країн – членів Альянсу на саміті у Мадриді 9 липня 1997 року. В ній визначені сфери, в яких між Україною і НАТО ведуться консультації і співпраця, а також передбачене створення КУН, яка має підтримувати процес консультацій і бути форумом для цих консультацій.

Відкриваючи засідання, Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер зазначив: «Наші двері, як я неодноразово говорив, залишаються відкритими. Але рішення про майбутнє нашого Особливого партнерства великою мірою знаходиться у руках українського народу і обраних ним керівників».

Посол України при НАТО Костянтин Морозов та Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер відкривають позачергове засідання Комісії Україна – НАТО, присвячене десятій річниці партнерства між Україною та НАТО.

У своєму виступі посол України Костянтин Морозов наголосив на тому, що «Хартія забезпечила відносини між Україною і НАТО якісно новими механізмами, які залишаються надзвичайно цінними і пріоритетними».

Посли обговорили основні досягнення за останні десять років і перспективи подальшого розвитку партнерства Україна – НАТО.

Вони зупинились на внеску цього партнерства у євроатлантичну безпеку та на активній підтримці, яку Україна надає операціям і місіям під керівництвом НАТО. Вони також вітали практичну співпрацю з широкого кола питань у рамках цього партнерства, зокрема в сфері оборонної реформи.

Посли наголосили на досягненнях України у виконанні Плану дій Україна – НАТО 2002 та Інтенсифікованого діалогу щодо прагнення України до членства в Альянсі та відповідних реформ, які були започатковані у 2005 році.

Багато хто також вказав на необхідність значної роботи, яка має бути виконана задля забезпечення громадськості більш об'єктивною і комплексною інформацією про характер відносин між Україною і НАТО.

*Рішення про майбутнє нашого
Особливого партнерства великою
мірою знаходиться у руках
українського народу і обраних ним
керівників*

| НАТО вітає успіхи України

Після зустрічі міністрів оборони НАТО і України 14 червня Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер сказав, що Альянс вітає досягнуту в Україні згоду щодо дати проведення позачергових виборів.

Міністри також вітали реформи сектора оборони і безпеки України, зокрема прийняття щорічного Цільового плану і першої Стратегії національної безпеки.

«Україна із завзяттям продовжує важливу роботу з реформування сектора безпеки і оборони», – сказав Генеральний секретар.

Він також підкреслив той факт, що Україна є єдиною країною-партнером, яка бере участь в усіх операціях Альянсу.

Під час засідання міністри з 26 країн – членів НАТО і міністр оборони України Анатолій Гриценко обговорили шляхи розвитку співпраці між Україною і НАТО.

Міністр оборони України Анатолій Гриценко бере участь в робочому обіді з колегами з країн Альянсу у штаб-квартирі НАТО 14 червня.

Після засідання Генеральний секретар НАТО і міністр Гриценко відкрили фотовиставку, присвячену десятій річниці партнерства між Україною і НАТО.

| Опубліковано щорічний Цільовий план Україна – НАТО

Щойно було опубліковано Цільовий план Україна – НАТО на 2007 рік. Президент України Віктор Ющенко підписав його 18 липня 2007 року після затвердження Комісією Україна – НАТО та Кабінетом Міністрів України.

Щорічний Цільовий план визначає цілі у різних сферах, включаючи внутрішню і зовнішню політику, безпеку, реформи в оборонному секторі, інформування громадськості, інформаційну безпеку, економічну та правову діяльність.

По деяким напрямкам Україна самостійно визначає для себе цілі та дії, інші мають бути узгоджені з НАТО.

Досягнення цілей у вищеназваних сферах діяльності має стати кроком у напрямі впровадження довгострокових стратегічних цілей, які були визначені у Плані дій Україна – НАТО від 2002 року, спрямованому на прискорення євроатлантичної інтеграції.

www.nato.int/docu/basic/txt/b070618atp-ukr.pdf

23 травня 2007 року корвет «Тернопіль» став першим кораблем ВМС України, що взяв участь в антитерористичній операції НАТО в Середземному морі «Активні зусилля».

Український корабель бере участь в антитерористичній операції у Середземномор'ї

Український корвет «Тернопіль» уже надає активну підтримку НАТО у здійсненні військово-морської операції «Активні зусилля» у Середземномор'ї і буде надавати її з кінця травня і до кінця червня.

Північноатлантична рада, яка є головним керівним органом НАТО, дала дозвіл на участь українського корабля 25 травня, після того, як він успішно завершив двотижневе «тренування з об'єднання зусиль» із силами НАТО. З метою підготовки до операції у листопаді 2006 року корвет «Тернопіль» здійснив також «тренувальне ознайомлення з місією» у Середземномор'ї.

Активна підтримка Україною операції «Активні зусилля» є свідченням її прагнення співпрацювати з країнами Альянсу в сфері боротьби з тероризмом.

Восени очікується прибуття другого корабля – корвета «Луцьк». Передбачається, що третій корабель, фрегат «Сагайдачний», візьме участь в операції у 2008 році.

Обмін листами між Україною і НАТО у квітні 2005 року проклав шлях для підготовки України до підтримки цієї операції.

Протягом цього року експерти з військових командувань Альянсу декілька разів відвідали штаб українських ВМС у Севастополі з метою оцінки процесу навчання українського особового складу стандартним для НАТО процедурам і методам зв'язку.

Операція «Активні зусилля» є частиною внеску НАТО в боротьбу з тероризмом на морі.

Започаткована у жовтні 2001 року, вона полягає у здійсненні нагляду і контролю над основними судноплавними маршрутами в Середземномор'ї. На цей час підрозділи, що беруть участь в операції, здійснили понад 110 інспекційних висадок на борт торговельних суден у морі.

У 2004 році в НАТО було прийнято рішення заручитись підтримкою країн-партнерів, країн – учасниць Середземноморського діалогу та ряду інших країн. Першою країною-партнером, яка надіслала свій корабель на підтримку операції у вересні 2006 року, була Росія.

Матрос на борту корвета ВМС України «Тернопіль» піднімає прапор НАТО під час проведення операції «Активні зусилля».

| Використання цінних водних ресурсів

22 – 23 травня у Львові, Україна, проходив семінар, присвячений сталому використанню і захисту підземних водних ресурсів та прикордонному використанню вод Україною, Польщею і Білоруссю. Цей захід був організований у рамках програми НАТО «Наука заради миру і безпеки».

Підземні водні ресурси у майбутньому набуватимуть дедалі більшого значення для національних економік. Це викликане тим, що поверхневі води – головне джерело води, яким людство користується з давнини – стають дедалі більш забрудненими. Майже 60 відсотків води, яка використовується людиною, зрештою формує ресурси підземних вод. Для того щоб розробляти і застосовувати системи захисту цих ресурсів, важливо вивчити чинники, що впливають на їх формування.

Метою цього проекту є міжнародна співпраця з впровадження оцінки і моніторингу якості води як ключових аспектів сталого землекористування. Головним завданням є поглиблення усебічного розуміння відповідних технічних і наукових проблем; надання рекомендацій і консультацій, покликаних забезпечити широку інформованість керівників, відповідальних за прийняття рішень, і зацікавлених груп, а також обмінюватись знаннями і національним досвідом захисту підземних вод, особливо у населених пунктах і промислових районах, які можуть підтримати подальші дослідження.

У семінарі, проведеному у Львівському центрі науково-технічної і економічної інформації, взяли участь 26 учасників з шести країн НАТО, чотирьох країн-партнерів і двох країн – учасниць Середземноморського діалогу.

| Десятиріччя Центру інформації та документації НАТО

23 травня у Києві відбувся прийом на ознаменування десятиріччя Центру інформації та документації НАТО в Україні.

У заході взяли участь заступник міністра закордонних справ України пан Володимир Хандогій та посол Словаччини в Україні Й.В. Урбан Руснак, який нині очолює Контактну місію НАТО в Україні.

Центр інформації та документації НАТО в Україні було офіційно відкрито 7 травня 1997 року тодішнім Генеральним секретарем НАТО Хав'єром Соланою та паном Геннадієм Удовенком, який був на той час міністром закордонних справ України. Ця подія відбулася напередодні підписання Хартії про Особливе партнерство між Україною та НАТО у 1997 році. Це був перший подібний Центр, що почав функціонувати на території держави-партнера.

У рамках співпраці Україна – НАТО та у співробітництві з мережею українських неурядових організацій Центр підтримує сотні інформаційних проектів по всій країні. Окрім організації традиційних студентських академій, дискусій за круглим столом, семінарів та візитів до штаб-квартири НАТО, за сприяння Центру було відкрито 55 інформаційних пунктів у регіональних бібліотеках та університетах України.

Виступаючи на прийомі, директор Центру пан Мішель Дюре звернув увагу на важливе значення продовження інформування української громадськості щодо НАТО та співпраці між Україною та НАТО, особливо стосовно активної участі України в операціях під проводом НАТО. Наголошуючи на тому, що проведення інформаційної кампанії залежить насамперед від України, він підкреслив, що НАТО продовжує надавати допомогу у цій сфері. Він також віддав пошану першому директору Центру Роману Ліщинському (Канада), який трагічно загинув.

Колектив співробітників Центру інформації та документації НАТО відзначає десяти річницю відкриття Центру в Києві.

Засідання у Києві Спільної робочої групи з оборонно-технічної співпраці

Питання озброєнь були у центрі уваги під час засідання Спільної робочої групи Україна – НАТО з оборонно-технічної співпраці, яке відбулось у Києві 22 травня.

Спільна робоча група відповідає за розвиток співпраці у сфері озброєнь, науково-дослідної діяльності, протиповітряної оборони, управління повітряним простором, стандартизації і консультацій, командування і управління.

Це було шосте засідання Спільної робочої групи з оборонно-технічної співпраці, визнане найкращим з усіх. Обговорювався широкий спектр питань, від огляду участі України в різних групах під егідою Наради національних керівників НАТО у галузі озброєнь до отримання найсвіжшої інформації про хід утилізації надлишкових, застарілих або небезпечних боєприпасів, легкої та стрілецької зброї, а також переносних зенітно-ракетних комплексів (ПЗРК).

Було також відзначено високий рівень участі України в науково-дослідній діяльності НАТО (тільки одна країна-партнер більш активна у цій сфері – це Швеція).

Як більшість країн, Україна має програми модернізації своїх збройних систем і військового обладнання. Спільна робоча група з оборонно-технічної співпраці була ознайомлена з цими планами, зокрема з планами модернізації літаків МіГ-29 з метою поліпшення ефективності і оперативної сумісності з військами НАТО.

Оборонна промисловість є важливим партнером у сфері розробки і постачання систем озброєнь та іншого військового оснащення. Україна розробляє план перегляду свого військово-промислового комплексу. Ця група дасть поради з розробки цього плану там, де це доцільно.

Спільна робоча група з оборонно-технічної співпраці засідає двічі на рік, один раз в Україні і один раз у Брюсселі під спільним головуванням заступника міністра оборони України Володимира Терещенка (національний керівник у галузі озброєнь) і заступника помічника Генерального секретаря НАТО з питань озброєнь Маріо Бартолі.

Вона об'єднує співробітників НАТО і представників українських міністерств оборони, закордонних справ і промислової політики, Ради національної безпеки і оборони, Секретаріату Президента і Генерального штабу

збройних сил. Вона підтримує завдання, визначені в Хартії Україна – НАТО, Плані дій, щорічних Цільових планах, а також в рамках Інтенсифікованого діалогу.

Зустріч начальників Генеральних штабів країн НАТО і України

10 травня начальник Генерального штабу ЗС України генерал-полковник Сергій Кириченко зустрівся зі своїми колегами з країн Альянсу в штаб-квартирі НАТО. Вони обговорили питання вдосконалення оперативної спроможності українських збройних сил, а також співпрацю між Україною і НАТО у військовій галузі.

Начальники Генеральних штабів країн Альянсу висловили підтримку амбіційній програмі трансформації українських збройних сил на 2006 – 2011 роки. Вони також вітали початок процесу остаточної підготовки і сертифікації українського корвета «Тернопіль» для його участі в операції на чолі з НАТО. Цей корабель надаватиме підтримку морській антитерористичній операції НАТО на Середземномор'ї «Активні зусилля» з кінця травня – до кінця червня.

Начальники Генеральних штабів розглянули хід виконання військового Робочого плану Україна – НАТО на 2007 рік і дали своїм військовим представникам завдання розпочати підготовку Робочого плану на наступний рік. Пріоритет у Робочому плані має бути наданий забезпеченню засобів досягнення оборонних і військових цілей, включених у План дій Україна – НАТО та відповідні щорічні Цільові плани. Відповідно головна увага приділяється практичній співпраці з під-

Начальник Генерального штабу України генерал-полковник Сергій Кириченко (ліворуч) поруч з головою Військового комітету НАТО генералом Реем Ено на зустрічі начальників Генеральних штабів країн НАТО та України в штаб-квартирі НАТО 10 травня.

тримки оборонної реформи в Україні, цілей трансформації і досягненню оперативної сумісності між Збройними силами України і країн Альянсу.

Верховні головнокомандування НАТО з питань трансформації і операцій відіграють головну роль у здійсненні і оцінці виконання заходів, передбачених Робочим планом.

Відбулась неформальна зустріч міністрів закордонних справ України і країн – членів Альянсу

27 квітня нещодавно призначений міністр закордонних справ України Арсеній Яценюк вперше взяв участь у засіданні Комісії Україна – НАТО, що відбулось в Осло, Норвегія. Ця неформальна зустріч дала можливість міністру Яценюку ознайомити своїх колег з країн Альянсу з політичною ситуацією в Україні. Міністри також отримали можливість обмінятися поглядами на ключові аспекти співпраці.

Міністр Яценюк запевнив країни Альянсу в тому, що Україна обов'язково подолає поточні політичні труднощі. Він наголосив на незмінності курсу України на більш тісну інтеграцію в євроатлантичну структури. Міністр також вказав на те, що уряд України виділив кошти на широкомасштабну кампанію інформування громадськості, спрямовану на роз'яснення відносин країни з НАТО.

Він також наголосив на необхідності продовження політичного діалогу на вищому рівні, а також на важливості плану дій Україна – НАТО, який забезпечує Україну «дорожньою картою» на шляху ключових реформ. Зокрема, він зупинився на конкретних перевагах, які приносить Україні проект Цільового фонду зі знищення арсеналів легкої і стрілецької зброї, а також різні ініціативи, які здійснюються під керівництвом НАТО щодо облаштування і перепідготовки колишніх військовослужбовців.

Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер висловив подяку за внесок, який Україна робить в операції на чолі з НАТО в Косові і Тренувальну місію в Іраку. Він також зазначив, що вже завершується остаточне уточнення деталей підтримки, яку Україна надаватиме морській антитерористичній операції НАТО на Середземномор'ї, а також участі українських медиків у роботі Групи з відбудови провінцій в Афганістані, яку очолює Литва.

Генеральний секретар також згадав десяту річницю Особливого партнерства між Україною

Бесіда міністра закордонних справ України Арсенія Яценюка з Генеральним секретарем НАТО Яапом де Хооп Схеффером на неформальній зустрічі міністрів закордонних справ НАТО та України в Осло, Норвегія, 27 квітня.

і НАТО: «Це дасть нам можливість проаналізувати наші досягнення і з надією зазирнути у майбутнє цього унікального партнерства». Він також зауважив, що «двері НАТО залишаються відкритими для навіть більш тісного співробітництва, але визначати майбутні відносини країни з НАТО мають виключно народ України і його обрані керівники».

Круглий стіл на тему ролі парламентів у національній безпеці та обороні

Високопоставлені представники і експерти з України і країн – членів НАТО зібрались у конференц-залі українського парламенту для обговорення за круглим столом ролі парламентів у національній безпеці та обороні.

Круглий стіл відбувся під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з оборонної реформи (СРГОР). Комітет українського парламенту з питань безпеки і оборони, Рада національної безпеки і оборони України, Парламентська асамблея НАТО (ПА НАТО) та Женевський центр демократичного контролю за збройними силами відіграли провідну роль в організації цього заходу. З підсумковою промовою на зібранні виступив президент ПА НАТО Жозе Лелло.

«Допомога Україні у трансформації її системи національної безпеки за західною моделлю, в тому числі через розвиток парламентського нагляду і демократичного контролю за сектором безпеки, є одним із найголовніших

Спікер Парламенту України Олександр Мороз (праворуч) на зустрічі з президентом Парламентської асамблеї НАТО Жозе Лелло під час переговорів з питань парламентського нагляду у секторі оборони.

політичних завдань у відносинах між Україною і НАТО», – сказав Джон Колстон, співголова Спільної робочої групи і помічник Генерального секретаря з оборонної політики і планування.

У дискусіях за круглим столом була висловлена підтримка цілям Інтенсифікованого діалогу щодо прагнення України вступити до НАТО і пов'язаних з цим реформ. Ці дискусії відповідали рекомендаціям Комісії Україна – НАТО щодо співробітництва у сфері реформування сектора безпеки і оборони.

Візит нового українського міністра закордонних справ до НАТО

26 березня новий міністр закордонних справ України Арсеній Яценюк відвідав штаб-квартиру НАТО, де зустрівся з Генеральним секретарем НАТО Япом де Хооп Схеффером.

Цей візит дав Генеральному секретарю гарну можливість поспілкуватися з міністром Яценюком невдовзі після його призначення на посаду, яке відбулося 21 березня. Обговорювались відносини між Україною і НАТО, в тому числі поточний Інтенсифікований діалог з питань щодо членства та десята річниця підписання Хартії про Особливе партнерство між Україною і НАТО, що наближається.

Генеральний секретар і міністр Яценюк погодились з необхідністю кращого інформування українського суспільства про НАТО.

Пан де Хооп Схеффер також подякував міністрові за внесок України до операцій і місії під проводом НАТО.

Консультації експертів з питань боротьби з тероризмом

13 –14 березня у Києві відбулись консультації з питань боротьби з тероризмом на рівні експертів НАТО і України.

Брифінги стосувались широкого кола питань, зокрема досвіду антитерористичної діяльності правоохоронних органів країн – членів НАТО, їх досвіду співпраці з міжнародними організаціями і можливості тренування особового складу спецпідрозділів та надання Україні практичної і технічної допомоги в контексті боротьби з тероризмом.

Експерти також дізнались про розвиток українського антитерористичного законодавства та обмінялись поглядами на оцінку терористичної загрози. На додаток вони обговорили плани участі експертів з НАТО, країн – членів Альянсу та України у міжнародних антитерористичних навчаннях.

Ці консультації були організовані під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань оборонної реформи на підтримку поточного Національного огляду сектора безпеки України.

Інавгурація Мережі партнерства Україна – НАТО

Офіційна інавгурація Мережі партнерства Україна – НАТО з розвитку обізнаності громадянського суспільства відбулась 12 березня у Києві.

Першорядною метою цієї ініціативи є посилення взаємодії між групами громадянського суспільства та тими, хто займається практичними питаннями безпеки у країнах НАТО і в Україні з метою обміну поглядами на роль громадянського суспільства в сфері оборони і безпеки.

Інавгурація відбулась з нагоди четвертої щорічної асамблеї Громадської ліги Україна – НАТО. Неурядові організації з Чеської Республіки, Естонії, Угорщини, Литви, Норвегії, Польщі, Швейцарії і Сполучених Штатів Америки також надіслали своїх представників як партнери Громадської ліги.

Дискусії були зосереджені на ідеях щодо можливих заходів у рамках мережі і способів, в які групи громадянського суспільства з країн Альянсу та країн-партнерів можуть допомогти своїм українським колегам у забезпеченні демократичного нагляду за сектором безпеки України і поширенні ідеї євроатлантичної інтеграції.

Спільна робоча група Україна – НАТО з оборонної реформи (СРГОР) надає Мережі партнерства підтримку ще з минулого літа, коли ця ідея була вперше запропонована. Це привело до підписання Листа про наміри на підтримку ініціативи 14 країнами Альянсу і Україною на консультаціях високого рівня Україна – НАТО в Сінтрі, Португалія, 5 жовтня 2006 року.

Виступаючи на інавгурації, Джордж Катсирдакіс з Відділу оборонної політики і планування НАТО пояснив, що «будучи альянсом демократичних держав, НАТО надає великого значення цивільному і демократичному контролю над силами безпеки». Він також наголосив, що «організація діяльності Мережі групами громадянського суспільства з України та країн Альянсу має надзвичайно важливе значення для її успіху» – уряди України і країн Альянсу відіграють лише допоміжну роль у створенні цієї Мережі.

Обмін даними про повітряну обстановку між Україною і НАТО

19 лютого в штаб-квартирі НАТО українська делегація зустрілась з Комітетом протиповітряної оборони НАТО. Зустріч була присвячена вивченню питань, пов'язаних із заявкою України на участь у Програмі обміну даними про повітряну обстановку (ASDE), яку НАТО пропонує країнам-партнерам з 2001 року.

Програма ASDE є засобом взаємного обміну відібраною інформацією про повітряну обстановку між НАТО і країною-партнером. Вона спрямована на вдосконалення взаємного ознайомлення із ситуацією, посилення прозорості і зведення до мінімуму можливих випадків порушення повітряного простору. До того ж програма ознайомлює країни-партнери з прийнятими в НАТО процедурами і пропонує цінний навчальний досвід. Обмін даними відбувається згідно з положеннями, які включені до двостороннього Меморандуму про взаєморозуміння між НАТО і окремою країною-партнером.

Нині Австрія є єдиною країною-партнером, яка встановила функціонуючу систему ASDE з

НАТО. Північноатлантична рада дала згоду задовольнити прохання Албанії, Фінляндії, Грузії і колишньої Югославської Республіки Македонія* на втілення програми ASDE, що стало сигналом до початку підготовки до встановлення. Тепер розглядаються запити Хорватії і України.

Українську делегацію очолював начальник штабу і перший заступник командувача ВПС України генерал-лейтенант Климов. Після зустрічі в штаб-квартирі НАТО, 20 лютого, делегація відвідала Об'єднаний центр повітряних операцій НАТО в Уедемі, Німеччина, де ознайомилась з тим, як в НАТО здійснюється командування і управління військово-повітряними силами і як буде здійснюватись обмін даними про повітряну обстановку з партнерами.

Наступного дня члени делегації відвідали Агентство НАТО з консультацій, командування і управління в Гаазі, Нідерланди, де ознайомились з технічними аспектами програми ASDE. Вони були також поінформовані про те, як результати аналітичних досліджень, які виконують установи НАТО, можуть допомогти Україні у процесі перебудови і трансформації сил протиповітряної оборони.

Зустріч Президента України з Генеральним секретарем НАТО в Мюнхені

10 лютого Президент України Віктор Ющенко зустрівся в Мюнхені, Німеччина, з Генеральним секретарем НАТО Япом де Хооп Схеффером під час великої Міжнародної конференції з питань безпеки. Обидва лідери наголосили на необхідності продовжувати практичну співпрацю між Україною і НАТО попри невизначеність нинішньої внутрішньополітичної ситуації в Україні.

Президент окремо наголосив на важливості 12-річного проекту Цільового фонду програми НАТО «Партнерство заради миру» з допомоги Україні в утилізації надлишкових запасів боеприпасів, легкої і стрілецької зброї та переносних зенітно-ракетних комплексів. Він також відзначив активну підготовку України до участі в морській антитерористичній операції НАТО в Середземномор'ї «Активні зусилля».

Наголосивши на тому, що інтеграція в євроатлантичні організації залишається стратегічною метою України, Президент Ющенко визнав необхідність досягнення згоди між провідними

*Туреччина визнає Республіку Македонія за її конституційною назвою.

Президент України Віктор Ющенко (ліворуч) під час неформальної бесіди з Генеральним секретарем НАТО Япом де Хооп Схеффером на Мюнхенській конференції з питань безпеки 10 лютого.

українськими політичними партіями щодо майбутніх темпів розвитку відносин України з НАТО. Він сказав, що в державному бюджеті України на 2007 рік виділено п'ять мільйонів гривень (майже 1 мільйон доларів США) на здійснення об'єктивних кампаній з інформування громадськості про НАТО та відносини Альянсу з Україною.

Інформаційно-консультаційний пункт з адаптації для українських ВМС

За підтримки НАТО в штаб-квартирі українських ВМС у Севастополі 12 грудня 2006 року відкрився Інформаційно-консультаційний пункт з адаптації, який має допомагати звільненим морякам знайти собі роботу в цивільному житті.

Інформаційний пункт інформує звільнених у запас військових моряків про можливості перепідготовки, які пропонує фінансована НАТО програма перекваліфікації та проект з адаптації колишніх військовослужбовців у рамках програми НАТО «Партнерство заради миру» в Хмельницькому, а також про можливості, які існують в рамках нещодавно започаткованої в Україні Національної програми перепідготовки. Допомога в пошуку роботи надається через базу даних вільних робочих місць. Інформаційний пункт також допомагатиме виявляти специфічні потреби військових моряків у сфері перепідготовки і адаптації.

Завдяки збільшенню ресурсів, які виділяються на фінансовану НАТО програму перепідготовки в Україні, на додаток до вже існуючих курсів з іноземних мов та бізнес-менеджменту, програма пропонує також спеціалізовані технічні курси

для військових моряків. Завдяки цим курсам колишні військові моряки отримують цивільні документи, що підтверджують їхню кваліфікацію як морських інженерів і вахтових офіцерів, і дозволяють їм легше знайти собі роботу в цивільному судноплавстві.

У травні 2005 року Міністерство оборони України звернулося до НАТО з проханням про експертну допомогу в розробці комплексної програми адаптації. У відповідь після подальших консультацій з українською владою група експертів з НАТО в червні 2006 року підготувала ряд рекомендацій на допомогу Україні в підготовці Національної програми перепідготовки. Однією із головних рекомендацій було те, що адаптація має стати невід'ємною частиною кадрової політики Збройних сил України і що керівництво нею має бути децентралізованим.

Нещодавно створений Інформаційний пункт став першим кроком у цьому напрямі і є гарною ілюстрацією практичного співробітництва між Україною і НАТО у сфері подолання соціально-економічних наслідків оборонної реформи і скорочення збройних сил. Нині розглядаються можливості відкриття подібних інформаційних пунктів у інших місцях.

Розрізання стрічки: перший заступник командувача ВМС України контр-адмірал Віктор Максимов та Жерар Мале, співробітник Управління НАТО з політичних питань та політики безпеки, який відповідає за спільну програму Україна – НАТО з перепідготовки військовослужбовців, відкривають Інформаційно-консультаційний пункт з питань соціальної адаптації у штабі ВМС України в Севастополі 12 грудня 2006 року.

Україна – НАТО: десятиріччя партнерства

У 2007 році Україна та НАТО відзначають десяту річницю підписання Хартії про Особливе партнерство, яку було підписано лідерами країн – членів Альянсу та України під час зустрічі на найвищому рівні у Мадриді в липні 1997 року. У документі визначено сфери консультацій та співпраці, а також схвалено створення Комісії Україна – НАТО, яка має спрямовувати розвиток відносин.

Відтоді відносини постійно зростали і з широкого кола питань було вироблено стабільні рамки діалогу та співпраці. Зокрема, Україна проявила себе як важливий учасник процесів євроатлантичної безпеки у рамках операцій під проводом НАТО. Важливим аспектом відносин є підтримка, яка надається Україні країнами – членами Альянсу стосовно поточних реформ, зокрема у сфері безпеки та оборони. Такі реформи є життєво важливими на шляху демократичного розвитку країни, а також для досягнення власної цілі щодо поглиблення інтеграції з євроатлантичними структурами. Прийнятий у листопаді 2002 року План дій Україна – НАТО, який формулює довгострокові цілі у ключових напрямках та забезпечує підґрунтя для поглибленого та розширеного співробітництва, є корисним інструментом у цьому процесі. Щорічні Цільові плани забезпечують підтримку впровадження цілей Плану дій.

Україна та НАТО також запроваджують процес Інтенсифікованого діалогу щодо прагнення України до членства та відповідних реформ. Цей діалог не гарантує запрошення вступити до Альянсу і не випереджає жодне майбутнє рішення, яке може бути прийняте лідерами Альянсу. Відповідне рішення ґрунтуватиметься на успіхах України у втіленні ключових цілей реформування. Втім, саме український народ та його обрані лідери повинні шляхом відвертого та конструктивного обговорення визначити майбутній шлях України до НАТО.

У рамках поточної дискусії чільний український науковець професор Григорій Перепелиця висловлює свою думку про відносини його держави з Альянсом.

Редактор "НАТО Ревю"

Україна і НАТО: на роздоріжжі

Професор Г.М. Перепелиця викладає свої погляди щодо вибору, який постає перед Україною у відносинах з Північно-атлантичним альянсом.

У відносинах з НАТО Україна нині перебуває на роздоріжжі. Один із шляхів може привести країну до членства в Альянсі і дати можливість стати цивілізованою європейською державою із захищеним суверенітетом та національною безпекою. Вибір другого шляху може привести до відмови від євроатлантичних прагнень і мати малопередбачувані наслідки. Хоча після Помаранчевої революції країна зробила багатообіцяючі кроки на шляху до членства в НАТО, пізніше цей процес уповільнився через непевну політичну ситуацію, що виникла у зв'язку з парламентськими виборами у березні 2006 року та формуванням нового уряду.

Що поставлено на карту?

Членство в НАТО відповідало б стратегічним інтересам України і являло б собою цивілізаційний вибір. Воно дало б Україні вагомий гарантії збереження національної ідентичності, захисту її суверенітету та територіальної цілісності і сприяло б поглибленню демократичних перетворень. Подальший поступ на шляху до євроатлантичних стандартів був би також стимулом для розвитку української національної культури та культури національних меншин України, для розвитку її громадянського суспільства.

Іншою альтернативою є євразійський напрям, де нас очікує спільнота країн Співдружності з авторитарними чи напівавторитарними режимами, "тіньовою" економікою, маргіналізованим і духовно спустошеним суспільством. Вибір такого шляху вітали б ті, хто вважає, що незалежність України суперечить життєвим геополітичним інтересам Росії та її намаганням повернути собі статус супердержави.

Заінтересованість України у євроатлантичній інтеграції привела країну до тісної співпраці з Альянсом. Але майбутнє приєднання до Альянсу остаточно залежатиме від здатності країни виконати критерії щодо набуття членства та від її політичної волі рухатися у цьому напрямку.

Григорій Перепелиця – професор, доктор політичних наук, директор Інституту зовнішньої політики Дипломатичної академії України при МЗС України.

Тримаючись курсу

Вперше про свої наміри підвищити рівень інтеграції з євроатлантичними структурами Україна заявила десять років тому, у 1997 році, коли було підписано «Хартію про Особливе партнерство між НАТО та Україною». На основі цього документа було створено Комісію Україна – НАТО і визначено галузі для співробітництва та консультацій. Чіткіших контурів співпраці, спрямована на допомогу Україні у досягненні цілей євроатлантичної інтеграції, набула у Плані дій Україна – НАТО, ухваленому у листопаді 2002 року.

Цей документ спрямовано на розширення і поглиблення відносин Україна – НАТО та надання підтримки Україні у впровадженні реформ на шляху до цілковитої інтеграції у євроатлантичні структури. У Плані дій викладено конкретні завдання у сфері політики, економіки, безпеки, оборони, а також військових, інформаційних та правових питань. На виконання цих завдань спрямовані також річні Цільові плани, в яких Україна викладає заходи, заплановані для реалізації як власними силами, так і у співпраці з Альянсом.

План дій не веде безпосередньо до набуття членства в НАТО. Проте його успішна реалізація розглядалась сторонами як важлива передумова приєднання України до ПДЧ, що має допомогти Україні у виконанні вимог, які висуваються перед країнами-кандидатами.

Такі концептуальні підходи були переглянуті після Помаранчевої революції новим керівництвом країни на чолі з Президентом Віктором Ющенком, яке одним із основних зовнішньополітичних завдань означило набуття Україною членства в Альянсі. В результаті на засіданні КУН на рівні міністрів закордонних справ, що відбулося у квітні 2005 року у Вільнюсі, Латвія, країни Альянсу запросили Україну до Інтенсифікованого діалогу щодо набуття членства та проведення необхідних для цього реформ. Мета Діалогу полягає в роз'ясненні українським посадовцям того, які конкретні кроки має здійснювати Україна в реалізації реформ, які наближали б її до стандартів НАТО, а також у наданні Альянсу можливості аналізувати реформи України і стан її військових сил та засобів.

Водночас з розвитком Інтенсифікованого діалогу міністри закордонних справ країн Альянсу та України ухвалили пакет короткотермінових заходів, які дозволяли країні зробити значний поступ у впровадженні цілого комплексу

реформ. Передбачені реформи стосувались таких сфер, як зміцнення демократичних інститутів; удосконалення політичного діалогу; прискорення реформування оборонного сектора та сектора безпеки; врегулювання соціально-економічних наслідків реформ; інформаційної політики.

*Членство в НАТО дало б Україні
вагомі гарантії збереження
державного суверенітету,
національної ідентичності та
територіальної цілісності і
сприяло б поглибленню
демократичних перетворень*

З метою поліпшення внутрішньої координації виконання Україною заходів співпраці з НАТО 27 грудня 2005 року Президент Віктор Ющенко підписав указ, яким закріпив за заступниками керівників центральних органів виконавчої влади питання впровадження державної політики у сфері європейської і євроатлантичної інтеграції України. Президент зобов'язав Кабмін посилити взаємодію органів виконавчої влади з Верховною Радою, зокрема щодо надання інформації про співробітництво України з НАТО та роль цього співробітництва в забезпеченні національних інтересів країни.

На шляху до ПДЧ

У січні 2006 року керівники оборонних відомств Угорщини, Чехії, Польщі і Словаччини на зустрічі у Будапешті, Угорщина, повідомили про те, що їхні країни готові підтримати Україну на шляху її вступу до НАТО. Після чотиристоронньої зустрічі міністр оборони Угорщини Ференц Юхас наголосив: «Ми вважаємо важливим для себе завданням допомогти Україні на шляху її інтеграції і вступу до НАТО». Чотири країни повідомили також про свій намір створити спеціальний комітет для сприяння Україні у впровадженні військових реформ.

Місяць по тому, у лютому 2006 року, в Брюсселі, Бельгія, Президент Віктор Ющенко підтвердив, що Україна готова приєднатися до Плану дій щодо членства в НАТО (ПДЧ). У березні він видав указ, згідно з яким було створено Міжвідомчу комісію з підготовки

України до вступу в НАТО. Цей орган має право створювати робочі групи по окремих напрямках співпраці України з НАТО на чолі з відповідними національними координаторами.

На Раду національної безпеки і оборони покладається визначення стратегічних цілей і концептуальних підходів розвитку співпраці України з НАТО і подання президентові відповідних пропозицій. Кабінет Міністрів забезпечуватиме реалізацію державної політики щодо співпраці України з НАТО, зокрема що стосується досягнення критеріїв членства.

Участь у ПДЧ дозволила б Україні краще підготуватися до вступу в НАТО завдяки наданню членами Альянсу методичної та технічної допомоги, а також практичних порад. Участь у ПДЧ не гарантує майбутнього членства в НАТО, оскільки запрошення до вступу залежить від здатності країни відповідати критеріям щодо набуття членства. Участь у ПДЧ здійснюється шляхом підготовки та виконання щорічної Національної програми, в якій висвітлюються політичні, економічні, ресурсні, правові та безпекові питання, кожне з яких містить низку вимог до країн-претендентів на членство в НАТО. До країн-претендентів висуваються такі вимоги: наявність дієвої політичної системи на засадах демократії та ринкової економіки, справедливе ставлення до представників меншин,

дотримання принципу мирного розв'язання суперечок зі своїми сусідами; здатність і бажання робити внесок у колективну оборону Альянсу та нові місії, що постають перед ним; встановлення демократичного контролю над своїми збройними силами.

У березні 2006 року міністр оборони України Анатолій Гриценко висловив думку про те, що у разі успішного виконання Україною цієї роботи і за наявності консенсусу з боку країн Альянсу «рішення про прийом України до Альянсу може бути прийнято у найближчі роки. Україна отримає перехідний період для завершення підготовчої роботи, це приблизно півтора – два роки... Тому повноправне членство може бути на рубежі 2010 року, але це – прогноз. Життя може внести до нього корективи».

Безумовно, однією із серйозних перешкод на шляху приєднання України до ПДЧ є небажання значної частини суспільства рухатися у цьому напрямку. За даними соціологічних опитувань прихильники членства в НАТО становлять близько 20 відсотків, противники – 54 відсотки. Багато хто в Україні ще й досі перебуває під впливом старих стереотипів щодо НАТО. Але міністр оборони висловив упевненість у тому, що на той час, коли Україна прийматиме рішення щодо членства в НАТО, громадськість буде готова підтримати такий крок.

Український БТР долає водну перешкоду під час спільних маневрів Україна – НАТО на озері Донузлав, неподалік Євпаторії.

Зміна темпу

У березні 2006 року Україна успішно склала один із головних іспитів на членство в НАТО, провівши вільні демократичні вибори до Парламенту. Але за іронією долі результат цих виборів спричинив значне зниження темпу подальшого наближення до цієї мети.

Формуванню нового уряду передували кілька місяців політичного неспокою. Впродовж цього часу антинатовські настрої активно використовувалися у політичних цілях, що спровокувало, зокрема, демонстрації протесту проти україно-американських навчань «Сі бриз» влітку 2006 року. Сформована антикризова коаліція та прем'єр-міністр Віктор Янукович натиснули на гальма євроатлантичної інтеграції і зробили своїм пріоритетом поліпшення відносин з Росією.

Під час візиту до штаб-квартири НАТО у вересні прем'єр-міністр Віктор Янукович запевнив Альянс у тому, що Україна прагне розвивати відносини з НАТО через існуючі механізми співпраці. Але він також сказав, що Україна не готова до підписання ПДЧ, оскільки питання членства в НАТО має вирішуватися шляхом всеукраїнського референдуму. Щоправда прем'єр пообіцяв, що уряд розпочне широку кампанію інформування громадськості з питань НАТО та співробітництва між Україною і Альянсом.

Тим часом президент Ющенко продовжує курс на вступ до НАТО. Але очевидним є той факт, що з приходом до влади антикризової коаліції в Україні змінився не лише темп розвитку відносин з НАТО, а й сама риторика щодо цього питання. Політичні лідери переважно говорять лише про співпрацю з НАТО, а не про інтеграцію.

Росія, зі свого боку, попередила Україну про потенційну ціну вступу до НАТО. Так під час візиту до Києва у грудні 2006 року міністр оборони Росії Сергій Іванов, визнаючи «суверенне право України вибирати основні вектори своєї політики у галузі безпеки», попередив, що вступ України до НАТО матиме «негативні наслідки» для її відносин з Росією.

Безумовно, політична нестабільність, що зберігається в Україні протягом останнього року та очевидний розкол між таборами президента та прем'єр-міністра значною мірою впливають на рівень співпраці з Альянсом. Це проявилось, зокрема, у затримці розробки та прийняття Цільового плану-2007, який було ухвалено Кабінетом Міністрів та подано на підпис президенту лише на початку червня.

На роздоріжжі

Таким чином у відносинах з НАТО Україна опинилась на роздоріжжі двох шляхів. Головне питання полягає у тому, наскільки вона наблизиться до членства в НАТО. Це великою мірою залежатиме від того, наскільки владі і суспільству вдасться зберегти завоювання Помаранчевої революції і продовжити розвиток демократичних інститутів та традицій.

Наскільки базові демократичні цінності є значущими для антикризової парламентської більшості покаже час. Якщо вони для них є справді потребою, то затримка на шляху до НАТО буде визначатись тільки тим проміжком часу, що є необхідним для досягнення Україною євроатлантичних стандартів та загальнонаціонального консенсусу.

Як заявив у своєму інтерв'ю журналістам міністр оборони України Анатолій Гриценко: «Україна не втратила шанс рухатися вперед і вступити до Альянсу... Як швидко це буде зроблено, залежить від того, наскільки скоординовано діятимуть наші органи влади, це по-перше. По-друге, наскільки ми хочемо побудувати у себе державу, в якій є стандарти НАТО, і, по-третє, — наскільки сильною буде воля і щирість у підтримці курсу на вступ до НАТО серед ключових політичних гравців нашої держави».

Щоб це сталося, громадянське суспільство вже сьогодні повинно наполегливо працювати і з урядом, і з парламентом, і з політичними силами. Необхідно також розгорнути широку кампанію інформування громадськості, щоб пояснити переваги співробітництва з НАТО та перспективного членства України в Альянсі.

Існує чимало прикладів, що ілюструють практичну користь співпраці України з НАТО. З 1994 року у країнах — членах НАТО пройшли підготовку 8,5 тис. українських офіцерів. Лише за 2006 рік підготовлено 235 офіцерів. Протягом 2001 – 2006 років НАТО профінансувала перепідготовку 3,3 тис. звільнених у запас військовослужбовців Збройних сил України, щоб сприяти їхньому працевлаштуванню у цивільному секторі. Лише у 2006 році пройшли перепідготовку близько 800 звільнених у запас військовослужбовців, з них 440 уже знайшли нову роботу. З 2006 року відкрились нові фахові курси для соціальної адаптації колишніх військових у Кіровограді, Мелітополі, Чернігові та Львові. Крім того, курси іноземних мов працюють в Одесі, Києві і Сімферополі.

Технічний працівник проводить демонтаж штурмової гвинтівки у рамках робіт з проекту Трастового фонду програми «Партнерство заради миру» в Хмельницькому районі в Україні.

Ще одним переконливим прикладом є допомога, яку окремі члени Альянсу надають Україні в рамках проектів Цільового фонду програми «Партнерство заради миру» (ПЗМ), спрямованих на ліквідацію величезних арсеналів надлишкових та застарілих боєприпасів і зброї, що становлять неабияку загрозу для населення країни. Результатом першого такого проекту, започаткованого в Донецьку у 2002 році, коли Віктор Янукович

працював там головою обласної адміністрації, стала безпечна утилізація 400 тис. протипіхотних мін. Другий – найбільший у світі проект демілітаризації такого роду – передбачає знищення 133 тис. тонн звичайних боєприпасів, 1,5 мільйона одиниць стрілецької зброї і легких озброєнь та 1 тис. переносних зенітно-ракетних комплексів. Проект розраховано на 12 років, а його орієнтовна загальна вартість становить 25 мільйонів євро.

Інформування громадськості України про такого роду ініціативи сприяло б подоланню стереотипів щодо НАТО, які сформувалися за часів холодної війни, але й досі превалюють в українському суспільстві. Така інформація може стимулювати людей дізнатися більше про те, що насправді являє собою сучасний Альянс.

* * *

Протягом певного часу Україна, вірогідно, залишатиметься на роздоріжжі. Оскільки парламентські вибори призначено на вересень, навряд чи варто очікувати прояснення позицій щодо подальшого руху. Тим часом питання НАТО залишається в Україні вкрай заполітизованим.

Проте я маю надію, що слова Генерального секретаря НАТО Яапа де Хооп Схеффера втіляться у життя. У лютому 2007 року, виступаючи на Мюнхенській конференції з питань безпеки, він висловив сподівання, що до саміту НАТО 2009 року Сербія, Україна та Грузія наблизяться до Альянсу: «Український народ має сам прийняти рішення, але я думаю, що у 2009 році ми станемо свідками зміцнення відносин з Україною».

Цю статтю було вперше опубліковано у щоквартальному Інтернет-виданні “НАТО Ревю”, яке ви можете знайти українською мовою за адресою: www.nato.int/review

Довідник НАТО

Цілком оновлене видання «Довідника НАТО», у якому висвітлюються поточна політика та структури Альянсу.

НАТО після Риги

У буклеті подається стислий огляд рішень Ризького саміту НАТО, що проходив у Латвії 28–29 листопада 2006 року.

Україна — НАТО: Особливе партнерство

Довідкова брошура, у якій роз'яснюється процес особливого партнерства між Україною та НАТО щодо прагнення України набутися членства в Альянсі, а також висвітлюється широкомасштабна програма співпраці з Україною (брошуру видано англійською, французькою, українською та російською мовами).

НОВИНИНАТО 1/07

“Новини НАТО” — це збірка матеріалів з теми відносин Україна — НАТО, що друкувались на веб-сайті НАТО, а також статей з електронного часопису «НАТО Ревю». Їх зміст не обов'язково представляє офіційну позицію або політику НАТО загалом чи урядів окремих країн-членів. У друкованому вигляді цей інформаційний бюлетень виходить двічі на рік.

На розсил новин щодо співпраці Україна — НАТО та подій в НАТО українською мовою можна підписатись через:

www.nato.int/services/listserv-ukr.htm

Також на веб-сайті НАТО ви знайдете:

- Останні матеріали та хроніку відносин Україна — НАТО за посиланням: www.nato.int/ukraine
- Інформацію про НАТО за посиланням: www.nato.int/home-ukr.htm

Інформаційний бюлетень та інші публікації НАТО містяться в електронному форматі на веб-сторінці НАТО. Їх можна також отримати в Центрі інформації та документації НАТО в Україні за адресою:

Україна, Київ, 04119, вул. Мельникова 36/1
Тел.: (380 – 44) 482 – 0616/17
Факс: (380 – 44) 482 – 0622
Ел. пошта: nidc@ukrpack.net
Веб-сайт: www.nato.int/nidc

Видається Відділом громадської дипломатії штаб-квартири НАТО
В-1110, Брюссель, Бельгія
© НАТО

Брифінги НАТО

З метою висвітлення найбільш актуальних питань діяльності Альянсу продовжується випуск серії публікацій «Брифінги НАТО». Українською та російською мовами перекладено брифінги про поліпшення оперативної можливості Альянсу для подолання нових загроз безпеці, про відсіч тероризму та запобігання розповсюдженню зброї масового знищення, роль НАТО у врегулюванні криз і боротьбі з тероризмом на морі, про Сили реагування НАТО та про операцію НАТО в Афганістані.